

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Факультет комп'ютерних наук
Кафедра дизайну

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор
Котляр Ю.В.

« 22 » 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КАЛІГРАФІЯ

Спеціальність 022 «Дизайн»
Спеціалізація 022.01 «Графічний дизайн»
Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Розробник
Завідувач кафедри розробника
Завідувач кафедри спеціальності
Гарант освітньої програми
Декан факультету комп'ютерних наук
Начальник НМВ

Тригуб О.Л.
Одробінський Ю.В.
Одробінський Ю.В.
Одробінський Ю.В.
Бойко А.П.
Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2024

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Каліграфія	
Галузь знань	02 «Культура і мистецтво»	
Спеціальність	022 «Дизайн»	
Спеціалізація	022.01 «Графічний дизайн»	
Освітня програма	Графічний дизайн і реклама	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	3	
Навчальний рік	2024/2025	
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма	Заочна форма
	6	
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – лабораторні – годин самостійної роботи здобувачів вищої освіти	Денна форма	Заочна форма
	15	
	45	
	60	
Відсоток аудиторного навантаження	50%	
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	–	
Форма підсумкового контролю	залік	

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: ознайомлення з мистецтвом каліграфії, формування знань, вмінь та практичних навичок з техніки каліграфічного письма, засвоєння методів художнього розроблення авторської арт-каліграфії, опанування композиційних принципів і засобів створення бренд-дизайну на основі каліграфії.

Завдання:

- сформулювати усвідомлення про каліграфію як про особливий вид графічного мистецтва;
- опанувати вміння каліграфічного письма;
- навчитись обирати стиль та почерк каліграфії у процесі розроблення авторських композицій;
- засвоїти методи художнього розроблення авторської арт-каліграфії;
- опанувати композиційні принципи і засоби створення бренд-дизайну на основі каліграфії.

Очікувані результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати:**

- історію мистецтва каліграфії;
- функції, властивості, особливості застосування інструментів і матеріалів для каліграфії;
- латинські та кириличні шрифти;
- стилі та почерки каліграфічного письма;
- особливості та схеми написання стилів та почерків каліграфічного письма.

Здобувач вищої освіти повинен **вміти:**

- технічно грамотно використовувати інструменти і матеріали для каліграфії;
- виконувати технічні вправи написання для розвитку каліграфічного письма;
- застосовувати знання зі схем написання стилів та почерків каліграфічного письма;
- писати різними каліграфічними почерками;
- розробляти авторський стиль почерку каліграфії;
- створювати власні художні композиції на основі каліграфії;
- розробляти дизайн листівок та запрошень із застосуванням каліграфічного письма;
- розробляти дизайн логотипа для бренда на основі каліграфії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Денна форма:

№	Теми	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Каліграфія. Історія і сучасність	2	2	4
2	Інструменти і матеріали. Функції, властивості, особливості застосування	3	2	6
3	Тренувальні вправи для каліграфа	2	5	6
4	Стилi та почерки каліграфічного письма. Практичне відпрацювання техніки написання	2	8	10
5	Створення авторської арт- каліграфії	2	12	12
6	Створення авторських листівок та запрошень	2	8	12
7	Каліграфія як частина айдентики. Розроблення	2	8	10

	логотипів із застосуванням каліграфії			
	Разом за 6 семестр	15	45	60
	Всього за курсом	15	45	60

4. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. План лекцій

№	Тема заняття / план
1	Лекція 1. Каліграфія. Історія і сучасність Історія мистецтва каліграфії. Латинські та кириличні шрифти, особливості їх графем (римське капітальне квадратне письмо, римське капітальне рустичне письмо, маюскульний, мінускульний курсиви, ломбардські версали, кирилиця, глаголиця, текстура, готичний курсив, ротунда, бастарда, фрактура, канцлей). Особливості творчості відомих каліграфів.
2	Лекція 2. Інструменти і матеріали. Функції, властивості, особливості застосування Функції, властивості, особливості застосування інструментів і матеріалів для каліграфії. Пір'я (гострі, широкі, плакатні), тримачі для пера (прямі, з нахилом), пензлі (художні, китайські, з резервуаром), браш-пени, рулінг-пени, рейсфедери, фолдед-пени, кола-пени, туш, чорнила, папір.
3	Лекція 3. Тренувальні вправи для каліграфа Основні технічні вправи для розминки зап'ястя, передпліччя, пальців. Виконання технічних вправ написання.
4	Лекція 4. Стилі та почерки каліграфічного письма. Практичне відпрацювання техніки написання Стилі Copperplate (Коперплейт) та Spencerian (Спенсеріан). Особливості та схеми написання. Практичне відпрацювання техніки.
5	Лекція 5. Створення авторської арт-каліграфії Розроблення авторського стилю почерку каліграфії. Створення власних художніх композицій на основі каліграфії.
6	Лекція 6. Створення авторських листівок та запрошень Розроблення дизайну листівок та запрошень із застосуванням каліграфічного письма. Особливості композиції, фактури матеріалів, авторської каліграфії.
7	Лекція 7. Каліграфія як частина айдентики. Розроблення логотипів із застосуванням каліграфії Каліграфія як частина фірмового стилю. Розроблення дизайну логотипа для бренда на основі каліграфії.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

№	№ зан.	К-ть год.	Тема заняття
1.	1	2	Лабораторна робота №1. Каліграфія. Історія і сучасність. Підготувати письмову доповідь / презентацію за темою: «Відомі каліграфи в історії та сучасності. Творчий шлях».
2.	2	2	Лабораторна робота №2. Інструменти і матеріали. Функції, властивості, особливості застосування. Виконати технічні проби каліграфічного письма кожним з видів інструментів: пір'ями (гострими та широкими, плакатними), пензлями, рейсфедером або рулінг-пенном, браш-пенами, застосовуючи туш та чорнила.
3.	3, 4, 5	5	Лабораторна робота №3. Тренувальні вправи для каліграфа. Виконання технічних вправ написання.
4.	6, 7	4	Лабораторна робота №4. Стилі та почерки каліграфічного письма. Практичне відпрацювання техніки написання. Завдання на відпрацювання техніки. Виконати написання української та англійської абеток.
5.	8, 9	4	Лабораторна робота №5. Стилі та почерки каліграфічного письма. Практичне відпрацювання техніки написання. Завдання на відпрацювання техніки. Виконати написання абетки в заданому стилі почерку каліграфії, в тому числі Corperplate (Коперплейт) та Spencerian (Спенсеріан).
6.	10, 11	4	Лабораторна робота №6. Створення авторської арт-каліграфії. Створити композиції з авторською арт-каліграфією.
7.	12, 13	4	Лабораторна робота №7. Створення авторської арт-каліграфії. Створити композиції за мотивами арабської каліграфії.
8.	14, 15	4	Лабораторна робота №8. Створення авторської арт-каліграфії. Створити композиції за мотивами східної каліграфії.
9.	16, 17	4	Лабораторна робота №9. Створення авторських листівок та запрошень. Створити авторські листівки та запрошення із застосуванням каліграфічного письма.
10.	18, 19	4	Лабораторна робота №10. Створення авторських листівок та запрошень. Створити авторські листівки та запрошення із застосуванням каліграфічного письма. Нове рішення.
11.	20, 21	4	Лабораторна робота №11. Каліграфія як частина айдентики. Розроблення логотипів із застосуванням

			каліграфії. Розробити дизайн логотипа для обраної компанії із застосуванням каліграфії.
12.	22, 23	4	Лабораторна робота №12. Каліграфія як частина айдентики. Розроблення логотипів із застосуванням каліграфії. Розробити дизайн логотипа для обраної компанії із застосуванням каліграфії. Нове рішення.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота. Створити композиції з авторською арт-каліграфією та графічним зображенням, що композиційно доповнює каліграфію.

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Лекційні заняття проводяться в аудиторії, оснащений проєктором та персональним комп'ютером з підключенням до Інтернет для візуального супроводження, демонстрації презентацій, комунікації та опитувань. Півгрупові заняття проводяться в художній лабораторії, для виконання творчих аудиторних завдань та завдань самостійної роботи.

5. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Залік

У кінці семестру передбачений залік, що проводиться у формі виконання практичного завдання. Практичне завдання: розроблення композиції з авторською арт-каліграфією та графічним зображенням, що композиційно доповнює каліграфію.

Перелік питань, що виносяться на залік

1. Каліграфія як частина фірмового стилю.
2. Стилї та почерки каліграфічного письма.
3. Стилї Correrplate (Коперплейт) та Spencerian (Спенсеріан). Особливості та схеми написання.
4. Основні технічні вправи для розминки зап'ястя, передпліччя, пальців.
5. Функції, властивості, особливості застосування інструментів і матеріалів для каліграфії.
6. Латинські та кириличні шрифти. Дати характеристику.
7. Римське капітальне квадратне письмо. Дати характеристику.
8. Римське капітальне рустичне письмо. Дати характеристику.
9. Маюскульний курсив. Дати характеристику.
10. Мінускульний курсив. Дати характеристику.
11. Кирилиця. Дати характеристику.
12. Глаголиця. Дати характеристику.
13. Текстура. Дати характеристику.
14. Готичний курсив. Дати характеристику.
15. Ротунда. Дати характеристику.
16. Бастарда. Дати характеристику.

17. Фрактура. Дати характеристику.
18. Канцлей. Дати характеристику.
19. Пір'я (гострі, широкі, плакатні). Дати характеристику.
20. Тримачі для пера (прямі, з нахилом). Дати характеристику.
21. Пензлі (художні, китайські, з резервуаром). Дати характеристику.
22. Браш-пени. Дати характеристику.
23. Рулинг-пени. Дати характеристику.
24. Рейсфедери. Дати характеристику.
25. Фолдед-пени. Дати характеристику.
26. Кола-пени. Дати характеристику.
27. Туш, чорнила, папір для каліграфії. Дати характеристику.
28. Особливості творчості відомих каліграфів.
29. Стрічкова антиква. Дати характеристику.
30. Основний штрих (штамб). Дати характеристику.
31. З'єднувальний штрих. Дати характеристику.
32. Кернінг. Дати визначення.
33. Гротесковий шрифт. Дати характеристику.
34. Поліграма літер. Дати характеристику.
35. Буквиця. Дати характеристику.
36. Діакритичні знаки. Дати характеристику.
37. Мнемограма. Дати характеристику.
38. Ідеограма. Дати характеристику.
39. Логограма. Дати характеристику.
40. Історичні передумови виникнення каліграфії.
41. Визначення терміну «каліграфія».
42. Визначення терміну «гарнітура».
43. Властивості «буквиці» та умови її використання.
44. Шрифти з серифами (засічками). Дати характеристику.
45. Маленькі, рядкові літери. Дати характеристику.
46. Заголовкові літери. Дати характеристику.
47. Літери для титульних написів. Дати характеристику.
48. Види використання каліграми. Дати характеристику.
49. Монограма. Дати характеристику.
50. Шрифт на основі латинських прототипів. Дати характеристику.
51. Шрифт на основі скоропису. Дати характеристику.
52. Антиква старого стилю. Дати характеристику.
53. Антиква нового стилю. Дати характеристику.
54. Антиква перехідного періоду. Дати характеристику.
55. Верже папір. Дати характеристику.
56. Веленевий папір. Дати характеристику.
57. Торшон папір. Дати характеристику.
58. Основні характеристики рукописного шрифту «Ломбардські версали».
59. Церковно-слов'янський шрифт культових книг.
60. Брускові серифи. Дати характеристику.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ТА ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

№	Вид діяльності (завдання)	Максимальна кількість балів
1	Лабораторна робота №1	5
2	Лабораторна робота №2	5
3	Лабораторна робота №3	5
4	Лабораторна робота №4	5
5	Лабораторна робота №5	5
6	Лабораторна робота №6	5
7	Лабораторна робота №7	5
8	Лабораторна робота №8	5
9	Лабораторна робота №9	5
10	Лабораторна робота №10	5
11	Лабораторна робота №11	5
12	Лабораторна робота №12	5
13	Самостійна робота	10
14	Залік	30
	Всього	100

6.1. Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на лабораторних заняттях

Навчальна дисципліна «Каліграфія» передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом навчання. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в дистанційному (онлайн) режимі за погодженням із керівником курсу, з презентуванням виконаних завдань під час консультації викладача.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Ліквідація заборгованості відбувається протягом 1 тижня після встановленого терміну. Завдання, які не виконані у встановлений термін, оцінюються викладачем в межах 50% звичайної оцінки.

Якісними критеріями оцінювання роботи здобувача вищої освіти на лабораторному занятті є:

1. Повнота виконання завдання: елементарна, фрагментарна, неповна, повна.
2. Рівень самостійності здобувача вищої освіти: під керівництвом викладача, консультація викладача, самостійно.
3. Рівень навчально-пізнавальної діяльності: репродуктивний, алгоритмічний, продуктивний, творчий.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>5 балів</i>	Робота виконана на високому художньо-графічному рівні у повному обсязі із самостійним застосуванням теоретичних знань на практиці.
<i>4 бали</i>	Робота виконана у повному обсязі на доброму художньо-графічному рівні. Проте наявні незначні неточності в технічному виконанні, застосуванні теоретичних знань на практиці. Здобувач вищої освіти звертався за консультаціями до викладача.
<i>3 бали</i>	Робота виконана у повному обсязі на задовільному художньо-графічному рівні, проте із значною кількістю недоліків і помилок щодо її композиційного рішення, технічного виконання, застосування теоретичних знань на практиці. Здобувач вищої освіти неодноразово звертався за консультаціями до викладача.
<i>2 бали</i>	Робота виконана на недостатньому художньо-графічному рівні, в неповному обсязі, із значною кількістю недоліків і помилок щодо її композиційного рішення, технічного виконання, застосування теоретичних знань на практиці.
<i>1 бал</i>	Робота виконана із повною відсутністю композиційного рішення, технічного виконання. Здобувач вищої освіти показує істотне нерозуміння проблеми, незнання навчального матеріалу. Обсяг роботи недостатній.
<i>0 балів</i>	Здобувач вищої освіти не виконав завдання лабораторної роботи.

6.2. Критерії оцінювання самостійної роботи

Якісними критеріями оцінювання самостійних завдань здобувача вищої освіти є:

є:

1. самостійність виконання завдання;
2. правильність, точність, оптимальність реалізації поставленого завдання;
3. завершеність завдання;
4. вміння захищати результати виконаного завдання.

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
<i>9-10 балів</i>	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який виконав самостійну роботу на високому художньо-графічному рівні у повному обсязі. Виявляє глибокі знання з опанованого матеріалу, демонструє навички з композиційного рішення, технічного виконання. Здобувач вищої освіти переконливо захищає результати представленої роботи. Відповідає на додаткові запитання, наводить аргументи на підтвердження власних думок, у відповідях відображає чітке знання спеціальних термінів, відповідних тлумачень, здійснює аналіз та робить висновки.
<i>7-8 балів</i>	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який виконав самостійну роботу на доброму художньо-графічному рівні у повному обсязі, але із деякими неточностями щодо технічного виконання. Здобувач вищої

	освіти переконливо захищає результати представленої роботи. Відповідає на додаткові запитання, проте з незначною кількістю помилок, не має достатньої аргументованої думки, висновки неповні.
5-6 балів	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який виконав самостійну роботу на задовільному художньо-графічному рівні у повному обсязі, проте із значною кількістю недоліків і помилок щодо її композиційного рішення, технічного виконання. Здобувач вищої освіти володіє матеріалом і частково відповідає на додаткові питання, але наявні неточні формулювання у розкритті змісту понять, категорій, закономірностей, нечіткі їхні характеристики, відповіді неповні, не містять усіх необхідних відомостей про предмет запитання. Здобувач вищої освіти непереконливо захищає результати представленої роботи, не може зробити аргументовані висновки.
3-4 бали	Оцінюється робота здобувача вищої освіти, який виконав самостійну роботу на недостатньому художньо-графічному рівні, в неповному обсязі, із значною кількістю недоліків і помилок щодо її композиційного рішення, технічного виконання. Здобувач вищої освіти непереконливо захищає результати представленої роботи. Відповіді на питання свідчать про наявність значних прогалин у знаннях, їх поверховість.
1-2 бали	Самостійну роботу виконано із повною відсутністю композиційного рішення, технічного виконання. Здобувач вищої освіти показує істотне нерозуміння проблеми, незнання навчального матеріалу. Обсяг роботи недостатній. Здобувач вищої освіти не здатен захистити результати представленої роботи. Відповіді на поставлені питання є неправильними, допущено грубі змістові помилки, які свідчать про відсутність відповідних знань чи їх безсистемність та поверховість.
0 балів	Здобувач вищої освіти не виконав завдання самостійної роботи.

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

7.1. Основні:

1. Куленко М. Я. Графічний дизайн: мистецтво шрифту. Книга 1 : навчальний посібник / М. Я. Куленко ; за ред. проф. Є. А. Антоновича. – К. : Альтерпрес, 2011. – 140 с., іл.
2. Куленко М. Я. Графічний дизайн: мистецтво шрифту. Книга 2 : навчальний посібник / М. Я. Куленко ; за ред. проф. Є. А. Антоновича. – К. : Альтерпрес, 2015. – 156 с., іл.
3. Мітченко В. Каліграфія. Взаємовпливи шрифтів: теорія і практика; кирилиця і латиниця; історія і сучасність / В. Мітченко. – К. : Laugus, 2018. – 288 с.
4. Палійчук О. Методика навчання каліграфічного письма: навчальний посібник / О. Палійчук. – Вид. 2-ге. – Чернівці: Букрек, 2015. – 344 с.
5. Chung Y. Calligraphy for Beginners / Younghae Chung. – Quarto Publishing, 2022. – 144 p.

6. Daniels J. Pocket Guide to Calligraphy / Joy Daniels, Nicola Dunn. – Search Press Ltd, 2020. – 64 p.
7. Dean P. The Ultimate Brush Lettering Guide: A Complete Step-By-Step Creative Workbook / Peggy Dean. – New York : WatsonGuptill, 2018. – 138 p.
8. Edmonds L. Modern Calligraphy: A Step-by-Step Guide to Mastering the Art of Creativity / Lucy Edmonds. – London : Orion Publishing Group Ltd, 2017. – 114 p.
9. Ferraro C. The Complete Book of Calligraphy & Lettering: A Comprehensive Guide to More Than 100 Traditional Calligraphy and Hand-Lettering Techniques / Cari Ferraro, Eugene Metcalf, Arthur Newhall, John Stevens. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 239 p.
10. Higashi H. Brush Pen Calligraphy / Hamane Higashi. – Stackpole Books, 2023. – 96 p.
11. Lach D. Calligraphy & Lettering: A Maker's Guide / Denise Lach. – Thames and Hudson, 2019. – 176 p.
12. Ramos C. M. Modern Calligraphy: Learn the beautiful art of brush lettering / Maricar Concepcion Ramos. – Quarto, 2022. – 144 p.
13. Richardson S. Copperplate Calligraphy From a to Z: A Step-By-Step Workbook for Mastering Elegant, Pointed-Pen Lettering / Sarah Richardson. – Ulysses Press, 2018. – 150 p.
14. Sato S. Shodo: The Quiet Art of Japanese Zen Calligraphy; Learn the Wisdom of Zen Through Traditional Brush Painting / Shozo Sato ; foreword by Gengo Akiba Roshi. – Tokyo, Rutland, Vermont, Singapore : Tuttle Publishing, 2013. – 183 p.
15. Suber Thorpe M. Modern Calligraphy: Everything You Need to Know to Get Started in Script Calligraphy / Molly Suber Thorpe. – New York : St. Martins Griffin, 2013. – 343 p.
16. Sullivan J. Calligraphy: A Comprehensive Guide to Beautiful Lettering / Jane Sullivan. – Peter Pauper Press, Inc., 2016. – 225 p.
17. Sy A. Hand Lettering A to Z: A World of Creative Ideas for Drawing and Designing Alphabets / Abbey Sy. – Quarto Publishing Group USA Inc., 2017. – 129 p.
18. Sy A. The Complete Photo Guide to Hand Lettering and Calligraphy: The Essential Reference for Novice and Expert Letterers and Calligraphers / Abbey Sy. – Minneapolis : Quarto Publishing Group USA Inc., 2018. – 405 p.
19. Toffaletti L. The Art of Creative Lettering: Calligraphy Techniques and Exercises / Laura Toffaletti. – White Star, 2024. – 192 p.
20. Wagner J. Happy Hand Lettering: Simple Calligraphy Techniques to Bring Your Words to Life / Jen Wagner. – Blue Ash : North Light Books, 2017. – 325 p.
21. Winters E. Italic and Copperplate Calligraphy: The Basics and Beyond / Eleonor Winters. – Mineola, New York : Dover Publications, Inc., 2011. – 258 p.

7.2. Додаткові:

1. Чабайовська М. І. Єдині зразки каліграфічного письма букв українського алфавіту та цифр: Навч.-метод. посібник / М. І. Чабайовська. – Тернопіль : Мальва ОСО, 2010. – 116 с.
2. Akabane Natsumi. Package Formand Design: Encyclopedia of Paper-Folding Design / Natsumi Akabane. – PIE Books, 2011. – 234 p.

3. Engelbrecht L. Modern Calligraphy and Hand Lettering: A Mark-Making Workbook for Crafters, Cardmakers, and Journal Artists / Lisa Engelbrecht. – Quarry Books, 2010. – 160 p.
4. From Type to Logo: The Best Logotypes from Around the World. – Victionary, 2022. – 272 p.
5. Gauthier J. Calligraphy / Jeaneen Gauthier. – Creative Publishing international, 2010. – 240 p.
6. Milani A. 100 Logos: The Power of the Symbol / Armando Milani, Roger Remington, Massimo Vignelli. – LetteraVentidue Edizioni, 2017. – 120 p.
7. Mozgovyi V. Culture and Art: Models of Social Communication / S. Shuliak, Y. Odrobinsky, G. Yermolayeva, O. Tryhub // Ad Alta. Journal of Interdisciplinary Research. – 2023. – №13/01-XXXIV. – P. 104-109.
8. Shaoqiang W. Decoding Logos: From LOGO Design to Branding / Wang Shaoqiang. – Hoaki, 2022. – 260 p.

7.3. Інформаційні ресурси:

1. Арабська каліграфія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.islamisanat.net/cc-4.html>
2. Арт і Я / ArtiYa Calligraphy School [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@artiyacalligraphyschool5464>
3. Віка Лопухіна: «Каліграфія і почерк – різні речі». Незалежна каліграфка і дизайнерка про те, як подружити каліграфію з бізнесом. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://skvot.io/uk/blog/kak-osvoit-kalligrafiyu>
4. Каліграфічні вправи / Calligraphy exercises / part 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=oNqrHbRn4dM>
5. Каліграфічні вправи / Calligraphy exercises / part 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=GbOhceEWCEw>
6. Каліграфія та мистецтво [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://gallery101.com.ua/calligraphy-and-art/>
7. Каліграфія. Енциклопедія сучасної України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=10564
8. Каліграфія. Ольга Верменич. Знак Післямова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=AshvbIssMuI>
9. Майстер-клас створення логотипа в кривих Duda agency [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=WjhtmA5pnMU>
10. Найкращі сервіси зі створення логотипів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.websiteplanet.com/uk/logo-design-services/>
11. Calligraphr [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.calligraphr.com/en/>
12. Calligraphy Masters [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@CalligraphyMasters>
13. Design Majsternya [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/@designmajsternya9015>

14. Envelope Calligraphy – Copperplate & Modern Script by Suzanne Cunningham [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.youtube.com/watch?v=boHNElr70e8>
15. Lettering Generator. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://lettering.org/lettering-generator/>
16. ThinLine Calligraphy [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.youtube.com/@thinline_calligraphy